

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput I. Ex Concilio (a) Cantuariensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

solet textus in l. inter fructuarium, ff. de damno infecto, ubi docetur, virtute cautionis non teneri fructuarium reficere domum, quod spectat ad usum boni viri arbitrio. Igitur quia virtute cautionis non tenetur fructuarius vel juxta boni viri arbitrium. Cui difficultati respondendum est discrimen constituendo inter eum casum, in quo domus ruinam patitur ob vitium soli, que non potest vitari nisi destructa domo; quo casu fructuarius non tenetur domum reficere: aut vitium est ædium, & tunc reficere tenetur fructuarius, & nisi reficiat, committitur stipula-

tio ex prima clausula cautionis. Differentiæ ratio in eo consistit, quia primo casu diruta domo, rei mutatione finitur usus fructus, & ita fructuarius non tenetur domum diruere & reficere: secundo verò casu, cum res non mutetur, immò ad utendum ea refectio desideretur, tenetur fructuarius eam reficere; & nisi reficiat, domusque diruatur, quia stipulatio committetur, & per eam satis prospectum est proprietario, non potest ipse à fructuario petere novam cautionem damni infecti nomine,

TITVLVS XXII.

De fidejussoribus.

CAPUT I.

Ex Concilio (a) Cantuariensi.

CLERICUS fidejussionibus interserviens, (b) abjiciatur.

NOTÆ

(a) *Cantuariensi.* Ita legitur in hac sexta collectione, & in prima, sub hoc tit. cap. 3. & apud Burchardum lib. 3. Decreti cap. 70. & Ivonem Carnotensem 6 Decreti. cap. 264. legitur Carthaginiensi: sed certe in nullo ex Conciliis Carthag. repetiuntur hac verba; extant tamen in can. 20. Apostolorum, & apud D. Clementem eorum auctorem, cap. 16. & ipse Sanctus epist. 1. relata à Gratiano in cap. te quidem 11. q. 1. ita scribit: *Te quidem oportet irreprehensibiliter vivere, & summo studio vitare, ut omnes vicia hujus occupationis abjicias, ne fidejussor existas, ne advocatus litium sis, nève in ulla aliqua occupatione prius inveniatis mundialis negotii perplexus.* Unde colligitur, presentem prohibitionem jam à temporibus Apostolorum cepisse.

(b) *Abjiciatur.* Ita etiam legitur in dicto cap. 3. in 1. collect. & in can. 20. Apostolorum, legitur deponatur.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: Clericus fidejussionibus interserviens deponatur. Consonant textus in dicto can. 20. Apostolorum, D. Clemens dicto cap. 16. Egbertus Archiepiscopus Eboracensis in excerptis, can. 7. ibi: *Ut nulli sacerdotum liceat fidejussorem esse.* Iustinianus in Novel. 12. cap. 6. Leo Novella 86. Ex jure nostro Regio in l. 45. tit. 6. parit. 1. Illustrant ultra congestos in presenti à Barbosa & Garaña, & in l. curiales 30. C. locati, Dianap. 11. tract. 4. resol. 81. Grassis de effectibus clericatus, effectus 44. & 51. Rodriguez de annuis redd. lib. 2. cap. 12. Hunnius in encyclop. 3. p. tit. 5. Fornetius ad Cassiodorum lib. 4. variar. epist. 44. Ciro-

nus in cap. exhibita, de arbit. in 5. compil. Balsamon in dicto can. 20. Apostolorum, & in nomocan. tit. 9. cap. 74. Petrus Gregorius lib. 2. parit. tit. 9. cap. 8. Borellus tom. 3. access. tit. 13. num. 51. Velascus de privit. pauper. tom. 3. q. 8. num. 284. Martha de jurisdict. 4. p. cent. 1. cap. 105 Corjolan. in dicto can. 20. Apostolorum, Antonius Augustinus in notis ad hunc textum, in 1. collect. Heringius de fidejuss. cap. 7. num. 265. Pirrus Maurus e-dem tract. 2. p. sect. 8. cap. 12. Thomas Delbene de parlam. cap. 1. dubit 21. Turrianus pro canonib. Apost. lib. 1. cap. 12. per tot.

Sed hæc assertio difficilis redditur sequenti consideratione; nam fidejussio non solum est actus honestus, & necessarius ad usum commerciorum, sed etiam pro fratre egente actus pius: unde D. Paulus propriâ syngraphâ fidejussit apud Philomenem pro Onelino: & cap. 29. Ecclesiastici legitur: *Vir bonus fidejubeat pro proximo suo, & homo imprudens patitur fidejussorem excuti, & luere.* Et statim: *Gratiam fidejussoris ne obliviscaris, dedit enim pro te animam suam.* id est, bona. Immo & jure naturali teneri quemlibet pro proximo suo fidejubere, alias peccare, docuerunt Archidiaconus in cap. sicut 11. q. 1. Aviles in cap. 23. Pratorum: & quia fidejussio per se est actus virtutis, & charitatis, non valere juramentum præstitum de non fidejubendo, defendunt Abbas in cap. si verò, num. 5. de jurejur. Sfortia de in integr. restit. 1. p. cap. 54. artic. 2. num. 4. Rodriguez dicto cap. 12. num. 6. Igitur clericus adimplens præceptum charitatis fidejubendo pro proximo egente, non idèò debet deponi. Augetur difficultas ex eo, nam clericum fidejubentem ex fidejussione, urpote actu non improbatò, efficaciter obligari constat ex cap. 20. & 3. hoc tit. cap. pervenit, de arbit. & non solum pro aliis fidejubere, verum & seiplos in vadem dare

dare posse liquet *ex cap. exhibita, de arbitris, cap. ex rescripto de iurejur.* Igitur non recte in presenti docetur, clericum fideiubentem deponendum esse.

4.
Traditur
varie deci-
denti.

Qua difficultate oppressi juris Interpretes varias adduxerunt huic canonis interpretationes, & Cenedus collect. 163. num 1. fatetur adhuc veram interpretationem à Doctoribus non esse scriptam. Zonatas, & Aristenus Græci Interpretes canonum Apostolorum, ita dictum canonem 20. accipiunt, ut clericis quidem non liceat pro publicanis, vel vectigalium redemptoribus fideiubere; pro aliis verò non prohibeantur, maxime si pietatis ratio urgeat. Quæ interpretatio adstrui videtur ex novella 128 cap. 6. §. lib. 6. capitul. Caroli, cap. 122. quibus in locis dum prohibetur, ne clerici publicarum functionum exactores constituantur, aut vectigalia, vel privatas possessiones conducant; & in his fidem suam pro aliis obstringant, supponi videtur, in aliis negotiis recte fideiussores intercedere posse: sed cum generalis sit presens prohibitio, indistinctè vetans sub depositionis pœna clericos fideiussoribus inservire, non est ratio, quare ad fideiussiones pro publicanis tantum factas restringatur. Quare alii, quos refert Balsamon, Græcus etiam canonum Apostolorum Scholiastes, in dicto can. 20. existimant in presenti non prohiberi clericis pro aliis fideiubere, sed alios pro seipsis fideiussores dare, cum clericis in iudicio conventus tantum alium clericum fideiussorem dare possit, ut refertur in *Nomocan. Phocis, tit. 9. cap. 1.* & statuitur in *l. omnes, C. de Episc. & clericis.* Verba Phocii sunt: *Episcopi, clerici, & monachi à regione in regionem non protrahuntur, sed apud provinciarum Præsides conveniuntur; sin autem Constanthinopoli inveniuntur, apud solos Præsides Prætorio conveniuntur, ubi etiam eis honor habetur, & advocatos accipiunt. Quod si in provinciis de rebus privatis conveniantur, solos economos, vel Ecclesie defensores dant fideiussores: sin autem apud Præsides Prætorio pecuniarie conveniantur, vel pro se invicem fideiubent, vel sub hypotheca prebent cautionem.* Notavit Panzirola lib. 2. *variar. cap. 170.* Sed hæc interpretatio litteræ textus non convenit, nec dicto canoni 20. Apostolorum; ubi ita aperte statuitur: *Clericus fideiubens deponatur.* Quare his solutionibus omissis, & aliis relatis à Barbosa in presenti, Morla in *empor. tit. 8. q. 25. num 34.* Gutierrez de *juram. cap. 7.* Heringio de *fideiuss. cap. 7. num. 265.* Pirrho Mauro eodem tract. 2. p. sect. cap. 12. verius dicendum est, in presenti non prohiberi absolute clericis fideiubere pro egenis, & oppressis, ceterisque miserabilibus personis, pro quibus fideiubere possunt, ut probat Velascus ubi supra; sed tantum ne ex assidua fideiussione negotiis secularibus se immisceant, & litibus implicentur, quæ ex huiusmodi fideiussionibus oriri solent. Accedit frequens iuramentum, quo fideiussores adstringuntur; idèd monet Salomon *cap. 20. Proverb. Noli esse cum his, qui defigunt manus suas, & qui vades se offerunt pro debitis.* Quod refertur in *cap. 2. hoc tit. in 1. collect.* Dixit Salomon *defigere manus,* Pro devovere, sicut Plinius *lib. 14. cap. 2. Defigi dicit deprecationibus,* dixit, quod proprium est sortilegorum, Virgil.

101 colchiacis animam defigere votis.

Similes defixiones frequenter perjury pariunt, quæ ab omnibus, sed maxime à clericis vitari

debet, *cap. querelam, de iurejur.* Unde D. Hieronymus in *cap. 1. hoc tit. in 1. collect.* non dixit fideiussores manus suas defigere, sed animas. Alia de fideiussionum incommodis congestit Vvifembachius *disput. 14. num. 13.* Ergo non in presenti textu, & in dicto can. 20. Apostolorum, prohibetur clericis indistinctè fideiubere, sed tantum lucra gratiæ, & negotiationis causâ fideiussionibus inservire; quod satis denotat verbum *inserviens,* quod frequentiam significat in Græco exemplari, & in dicto can. 20. legitur *fideiussionibus deditus.* Docuerunt Coriolanus, & Balsamon in dicto can. 20. Cironius ad hunc titulum, Cujacius in *l. curialis 30. C. locati* Unde liquet malè accepisse prædictum canonem Apostolicum Hannenopolium in *promptuario, lib. 3. tit. 6. §. de muliere, vers. Nec clericus,* dum indistinctè scribit clericum comparari femina in hoc, ut fideiubere non possit. Unde inferitur, quod licet honestè pecunia à fideiussore pro fideiussione recipiatur, *l. si remunerandi, §. final. ff. mandati, l. hoc iure 19. §. Labeo, ff. de donat.* Covar. *lib. 3. variar. cap. 2. num 6.* Leo Pinel. in *cap. significante, num. 9. de pignor* tamen clericus nihil recipere valet, quia tunc finis talis fideiussionis non esset actus charitatis, cujus ratione clericus tantum fideiubere valet.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam discrimen est constituendum inter eum casum, in quo clericus pro egena, & miserabilis persona fideiubet, & inter eum, in quo lucro inharendo assidue fideiussionibus implicatur. Primo casu non solum potest, immò tenetur fideiubere, cum id opus pietatis, & charitatis sit, quam præcipue clerici exercere tenentur, juxta textum in *cap. videntes 12. q. 1. cap. quomum quicquid 15. q. 1. cap. quiescamus, 42. disti.* Secundo verò casu nullo modo licet clericis fideiubere, cum per assiduum fideiussionem negotiationibus immisceantur secularibus, & implicentur diversis litibus. Quare sapiens Rex Israhel impiavit huiusmodi assiduas fideiussiones, *cap. 6. Proverborum. tit. si spondere pro amico, defixisti animam tuam.* Facit Proverborum caput 11. ibi: *Assit gerit malo, qui fidem suam pro extraneo.* Et caput 17. juxta vulgatam editionem: *Qui stipulatur manus & pro proximo fideiussor spondet, imprudens est.* Et caput 20. *Tolle vestimentum ejus, qui fideiussor exitit alienis, & pro extraneo aufer pignus ab eo.* Eandem sententiam repetit *cap. 22. & 27.* unde emanavit Thaletis Milesii præceptum, *Ne spondeas:* & in veteri proverbio, *sponsum noxa presto est.* Scriptumque veteres memorant in templo Apollinis, comitem artis alieni & sponsonis esse miseriam, quia paria esse videntur spondere & solvere. Inde si fideiussorem tibi destinasti, mandasse ei videntur, ut tuo nomine solvat *l. ind. bitam, ff. de condit. ind. deb.* Et si præcepti testator hæredi, ut pro aliquo fideiubeat, obtemperavitque hæres, & compulsus solvit, solum non repetit, *l. tribus, ff. de usufruct. earum rer.* & à marito assidue fideiubente, posse mulierem constante matrimonio dotem repetere, quasi eo ad inopiam vergente, retolunt Mancinus *lib. 2. de tripl. iuris collat. cap. 194.* Caldas Pereyra *consil. 1.* Ut ergo similibus curis, & negotiis secularibus clericis non implicentur, rectè illis prohibetur fideiussionibus inservire, aliàs abiciuntur, id est deponuntur, *ex dicto can. 20. Apostolorum;* nisi malis abjectionem

hanc

hanc accipere pro privatione privilegii fori, ex traditis in cap. final. de vita & honest. cleric. Nec obstat augmentum difficultatis deductum ex cap. 2. & 3. hoc tit. pro cuius solutione examinandum est, an fidejussio ipsa affidua, quæ in clericis improbat, ab eis interposita valida sit? Et clericum ex ea efficaciter non teneri, docuit Hunnius ad Trent. volum. ult. disput. 28. thes. 2. q. 12. ex sequentibus. Primò, quia cum actus contra iuris prohibitionem celebratus, pro infecto habeatur, l. iuris 7. §. 16. ff. de pactis, l. civitatibus 112. §. fin. ff. de legat. 1. l. non dubium, C. de legib. & talis fidei usio sit à sacris canonibus improbat, nullius momenti erit. Secundò, quia Imperator Justinianus in Novella 123. cap. 6. sanxit iudicem approbantem clericum fidei iuramentum, pœnam incurtere: unde deducit Elfricus Hunnius, Justinianum omnino improbat fidei iuramentum, ita ut non solum eam ab initio fieri prohibeat, sed factam etiam improbet: & eà opinione retentâ accipit sic textum in d. cap. hoc tit. eo casu, quo clericus pro alio clerico fidei iuravit, non verò pro laico; quia ut supra dixi, clerici pro se invicem licet fidei iurent: quæ fidei iuratio vicaria dicitur in l. cum clericis, §. 1. l. omnes, §. præterea, C. de Episc. & cleric. Etiam in cap. 3. hoc tit. contendit, non agi de fidei iuramento clerico, sed de laico; & ita nihil interesse quod fidei iuratio ibi approbetur. Verum

contrariam sententiam, quam ut veriore amplectimur, tenuerunt Gregor. Lopez per textum ibi, in l. 45. tit. 6. p. 1. Gutierrez 1. p. de juram. c. 72. Gedeus de contrahend. stipul. cap. 7. num. 306. ex Theologis Molina de iustitia disput. 540. Lugo eod. tract. tom. 2. disput. 32. sect. 1. §. 2. num. 10. Dicastillo eod. tract. lib. 2. tract. 16. disput. 1. dub. 2. num. 29. Diana part. 11. tract. 4. resol. 31. pro qua opinione faciunt primò textus disertus in l. 6. tit. 13. lib. 3. fori. ibi: *Pero si ellos (clerici) entraren en algunas de estas fiaduras, quales son defendidas, valdra la fiadura* Ubi Montalvus. Secundò principium illud vulgò receptum, quod multa in iure fieri vetantur, quæ tamen facta tenent, l. parre farioso, ff. de his qui sunt sui, vel alieni iuris. l. si fundum, ff. de fundo dotali, l. finali, ff. unde liberi. Quod procedit in omnibus legibus imperfectis, id est omnibus illis, quæ actum prohibent, non verò irritant, quas imperfectas dixit Ulpianus in iurament. tit. 1. Unde licet fidei iuratio affidua in clericis utroque iure improbetur, & illi pœna depositio nis imponatur; tamen quia nullo iuris civilis, aut canonici testimonio improbat, si semel interponatur, subsistit & efficax est. Coram quo tamen iudicet sit conveniendus clericus, qui pro laico in causa temporali fidei iuravit, latè examinat Martha de iurisdic. cap. 4. centur. 2. casu 105.

CAPUT II.

Lucius III. (a) *Helienfi Episcopo, & Archidiacono Norwicensi.*

Per venit ad nos ex transmissa nobis confectione R: clerici de S. Albano, quod cum ipse pro Helia, & Philippo clericis London. ad eorum instantiam, pro altero, Helia videlicet in vi. & pro altero in vii. marchis argenti mercatoribus Bon. fidei iuravit, eis, sicut unus fidei, & alter (b) iuramento promiserant, præscriptam pecuniam non (c) solventibus, coactus est creditoribus pro ipsis pecuniam, sicut inter eos convenerat, exhibere. Ne igitur supra dictus R. dispendium patiat, unde videtur præmium meruisse, vener. fr. nostro (d) Bonon. Episcopo dedimus in mandatis, ut super debitis illis instrumenta, quæ sunt apud creditores, inspiciat, & eorum rescripta suo (e) sigillo signata vobis mittere non postponat. Mandamus itaque discretioni vestræ, atque præcipimus, quatenus si ex confessione prædictorum clericorum, vel aliâ legitime vobis rem ita se habere constiterit, prædictos clericos moneatis, ut procuratori memorati R. pecuniam, quam pro eis solvit, dil. & ap. cess. restituant, ipsumque servant indemnem: si verò ad vestram iurisdictionem non egerint, vos auctoritate Apostolica freti, de eorum redditibus præscripta debita faciatis ap. remotâ m. R. solvi, & (f) damna, quæ idem R. propter hoc pertulerit, rescari, aut procuratori ejus prædictos redditus assignetis, tam diu sine molestia detinendos, donec ipsa damna rescarta fuerint, & debita sine diminutione soluta. Præfatos verò clericos, si (g) religionem fidei, & iuramenti sui eos violasse constiterit, sub. ap. ob. officio & beneficio (h) suspendatis. (i) Cæterum, quia novis morbis nova convenit antidota præparari: volumus & mandamus, ut ad veritatem eliciendam ap. rem. præstari faciatis ab utraque parte calumniæ iuramentum.

NOTÆ.

(a) *Helienfi.* Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 4. & in cap. cæterum, de juram. calumn. ubi extat posterior pars huius textus. De Ecclesiis Helienfi, & Norwicensi nonnulla notavi in cap. pastoralis, cap. si autem 9. de rescript.

(b) *Fide ac iuramento.* Plerumque æquantur iuramentum, & fides interposita, cap. ad aures, de his D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

qua vi. Cicero pro Roscio Comædo: *Quæ pœna à Diis immortalibus per iuro, hæc eadem mendaci constituta est. Non enim ex pactioe verborum, quibus iusjurandum comprehenditur; sed ex perfidia, & malitia, per quam insidia tenduntur alicui, Diis immortales hominibus irasci. Et succensere consueverunt.* Et de Essenis refert Josephus, quod quicquid dixerant validius erat iusjurando, ac supervacuum apud ipsos iurare. Illustrat Grotius de iure belli lib. 2. cap. 12. in fine: fides enim ideo appellatur, quia

Ll fiat